

Szatmári Imre

2

Tartalomjegyzék

Előszó3

Harmadik világ - Mexikó5

Hadsereg22

Az utolsó utazás46

Kapitalismus60

Bretagne - A kelták földjén76

Előhalál90

Magyarság96

A Hókirály birodalmában - Lofoten107

Nók116

Kína124

Tatárjárás138

I love lóvé - a veszébe rohanó világ148

Security157

Kairó169

Credo193

Seule la passion qui trouve son abîme
Sait embraser ton être jusqu'au fond ;
Seul qui se perd entier est donné à lui-même.

Alors, prends feu ! Seulement si tu t'enflammes,
Tu connaîtras le monde au plus profond de toi !
Car au lieu seul où agit le secret, commence aussi la vie.

Előszó

az elmúlt tíz évben, mióta előző könyvem nyomdába került, sokat változott a világ s vele mi mindannyian is, ideje hát leszúrni egy újabb jelzőkarót. Jómagam mentem tovább azon az úton, melyre a kilencvenes évek közepén ráléptem, újabb határok, kultúrák nyíltak meg előttem, új élmények s friss örömek ékesítenek, új bánatok és sebek csúfítanak, melyek némelykor csupán finomabbra hangolták, máskor gyökeresen átszabták mindazt, amit a világról gondolok: repül az idő felettem.

Az előző könyvem Amerikáról szólt, s az Újvilág néha humoros, máskor elkeserítő, olykor bizarr mindennapjait s az ezekkel kapcsolatos észrevételeimet tárgyalta, fesztelen, játékos, amolyan happy-go-lucky stílusban. A következőkben a világ más tájaira, például Egyiptomba vagy Mexikóba illetve a múltba, esetenként évszázadok óta elsüllyedt múltba kalauzolom az olvasót, ha van kedve velem tartani, sőt helyenként személyes emlékek irányába is, de bármerre is járunk majd, több gondolatjelet hagyok. Mert szükségünk lenne először alaposan átgondolni, majd határozottan rendezni végre közös dolgainkat, ebben a sorrendben. Ez a meggyőződésem.

Látszatra teljesen összefüggéstelen emlékhalmazból áll ez az írás, ami mégis összeköti őket, s felfűzi a gondolatokat egy láncra, az éppen a gondolatjelek és a kérdőjelek sokasága. Nem titkolom, az emberélet útjának felén túl járva, beérve abba a bizonyos sötétlő erdőbe sokallom, hány kérdésre nem találom, vagy - nevezzük a nevén a dolgokat - inkább nem tudom elfogadni a felkínált választ. Lehet, hogy rá kell jönnöm, hogy haszontalanul feszegetek mindannyiunkat mélyen érintő kérdéseket, újra és újra olajat öntve a kétkedés tüzére.

Tudod, mit? Lehet, hogy rájöttem már *régen*.

Mégsem tehetem, hogy ne kérdezzek, alkalmasint ne tiltakozzak, hogy úgy éljem az életemet, mintha semmi közöm sem lenne hozzá, s bármilyen öntőformát eltűrjek, amibe ez a mai világ megpróbál beleerőszakolni. *Do not go gentle into that good night*, hallottuk már.

Nyilván akad majd, aki értetlenül fogadja vagy fölényesen megmosolyogja a mondandómat, de ez nem zavar, sőt minden eltérő vagy akár homlokegyenest ellentmondó vélemény is *welcome*. A kritikus tömegben hiszek, ezen a világon más már aligha változtat: ha elegenden mondjuk, hogy a gyógyszergyárak ellenségei az emberiségnek, talán egy nap megszűnnek azok lenni. A személyes véleményemnél fontosabbnak tartom, hogy érdemben beszéljünk végre fontos kérdésekről.

Mindazonáltal, nem csak súlyos témákról szólok, sőt elsősorban nem. Kellően optimista hozzáállással sok mulatságos dolgot talál az ember a nagyvilágban és a nevetés kitűnő gyógyír.

Óriások válláról kiabálva messzebbre elhallatszik az ember hangja, így nem haboztam rövid idézetekkel, esetenként akár egész bekezdésekkel vagy versszakokkal alátámasztani a mondanivalómat, ezek forrásait - már amennyiben emlékszem rájuk - a rend kedvéért megjelöltem.

Jó szórakozást

A szerző

Harmadik világ - Mexikó

Sosem szűnő csodálattal adózom azoknak a beszámolóknak, melyekben messze földeket járt utazók hihetetlen részletességgel idézik fel a hajnali égbolt ezer színárnyalatát vagy a tavaszi mezők illatorgiáját. Számomra ez éppolyan lehetetlen, mint mondjuk lerajzolni egy fűzfát vagy klasszikus zenét szerezni. Eljátszani nemkülönben.

Velem maradnak ellenben a hangok. A képeket, melyeket emlékezetem filmje megőrzött, ezek töltik meg ritmussal, ezek varázsolják élővé. A városokhoz, melyekben éltem, mindig kapcsolódik egy jellegzetes hang, ami rögtön elárulja, hol ébredtem, mielőtt még kinyitnám a szemem. Az óceánjáró luxushajók csontig ható kúrtszava Miami-ben, az erős szélben a felhőkarcolók tetején lengedező csillagos-sávós zászlók csattogása San Diego-ban, a villamos csengetése Kölnben vagy a sirályok hajnali vad rikoltozása Bretagne-ban örökre velem maradnak.

Ha Mexikóra gondolok, a bevillanó csodálatos képeket egy tehervonat borzalmas, elviselhetetlen túlkölése festi alá, mely szól nappal, szól éjszaka, szól vég nélkül hosszú perceken át s nincs hová menekülni előle. Ami ezt a hangot kiadja, az a Santa Fe Railways vagy Union Pacific Railways két kilométer hosszú, hat mozdony vontatta tehervonata, mely a hegyekben

bányászott érceket viszi fel a gringóknak, át a texasi határon, messzi Északra.

A szerelvény óránként 2 kilométeres sebességgel közlekedik a városon belül, mivel a vasúti átjárókban nincs sorompó, így a balesetek elkerülésének egyetlen módja az, ha a vonat nagyon lassan halad és nem csinál belőle titkot, hogy jön. A helyi lakosok a vonat előtt gyalog, babakocsival, talicskával vagy éppen autóval átcsúszás művészetét halált megvető bátorsággal gyakorolják, sőt, a türelmetlenebbek egyenesen átkelnek a vonaton, felszállnak rá s le a túloldalon.

Ellenkező esetben jó 15 perces dobhártyaszaggató várakozásra van kilátás, tekintve a vonat sebességét és hosszúságát.

Mindez a mindennapok (és minden éjszakák) része Monterrey-ben, a Mexikói Egyesült Államok Nuevo León tartományában, mely északról már Texas állammal határos. A várost az „Észak hölgyeként” is emlegetik Mexikóban (*"Sultana del Norte"*), tekintve, hogy Monterrey az egész ország leggazdagabb városa, jelentős iparváros, pénzügyi és technológiai központ, négymillió lakossal. Egyben az ország legbiztonságosabb városa, ami Mexikóban nem lebecsülendő szempont.

A turisták mégsem találták meg eddig. Mintha hiányozna

a turistatérképekről, pedig nagyon szép fekvésű és attrakciókban is gazdag. A város idegenforgalma sekélyes, angolul legfeljebb a szállodákban beszélnek, ha egyáltalán. Képeslapot nehezen találni, bélyeget majdnem lehetetlen, s ha mégis, akkor a feladott lap sosem érkezik meg Európába. A városnak már nemzetközi repülőtere is van, de oda többnyire csupán üzletemberek vagy legfeljebb olcsóbb fogászati kezelést kereső jenkik érkeznek.

Kitűnő esély azonban ez arra, hogy az utazó belepillanthasson a mexikói mindennapokba, ha csupán a városlakókéba is. Ez a város nem a turistáknak épült, nem őket szolgálja ki a nap 24 órájában, mint Cancun vagy Acapulco, sőt. Valójában fütyül rájuk és éli a maga világát. Én pedig ámulattal tapasztalom, hogy ez a nép a saját közegében mennyire más tud lenni, mint amilyenek én ismertem meg őket.

Hiszen mi már találkoztunk: Los Angelesben ők takarították a medencémet, ők tartották rendben a kertemet és általában Kaliforniában ők végeznek minden létező alantas és illegális munkát, amihez az amerikai már túlságosan finnyás. Mindezt némán, szemlesütve, mogorván és idegesen a hátuk mögé pislogva, nincs-e a nyakukon a bevándorlási hatóság.

Itt azonban ők vannak itthon, s a már ismert élő árnyékok helyett egy vérbő, aranyszívű, szívesen mulatozó, igazi

délszaki népet találok. Nem igazán képesek kommunikálni velem, mert aki csak egy kicsit is tudott angolul, már régen átúsztta a Rio Grandét, de ha úgy adódik, a lelküket kiteszik értem, hogy segítsenek. Még akkor is, amikor nem számítanak cserébe semmilyen fizetésre. Mosolyognak, énekelnek s derűsen integetnek. Mintha kicserélték volna őket, messze a határ, gondolom, pedig alig két óra ide.

Az már erősen elgondolkoztató, hogy miért van, ha van egyáltalán, okuk és kedvük mosolyogni. Elképesztő szegénység és gazdagság él egymás mellett. A szakadék sokkal kirívóbb még a Kelet-Európában megszokottnál is. Amíg a szállodából eljutok az amerikai színvonalú bevásárlóközpontba, az úton többször szinte félretolnak a hivalkodó luxusterepjárók, melyek magas falakkal körülvett mesebeli villákból vagy lakóparkokból jönnek elő, de a tetőteraszról már *barrio*-kba lát az ember, melyek felkúsznak a közeli dombokra. Ezekben a „házak” már csak egymáshoz szögelt hullámpala lemezekből állnak, kövezett út, villany, víz és csatorna nincs.

De látni bőven vadonatúj lakóparkokat is, a helyi középosztály igényeire szabva. Európai szem számára bizarr és nyomasztó látvány a kietlen sivatagban szorosan egymáshoz préselt, vad színekre pingált aprócska házak erdeje, sehol egy fa, egy pad, egy kert, s az utcákon kitépett bokrok gördülnek tova a porviharban, mint a western filmekben. Mégis: ez már nem nyomortelep, itt már autók állnak garázsokban és közvilágítás is van.

Reggelente, amint elsuhanok a taxival a nyomornegyedek mellett, csapatostul rajzanak ki belőlük a buszmegállóig roppant dekoratívan öltözött hölgyek, rózsaszín, lila, kék, stb. kiskosztümben és körömcipőben: ők az eladók az exkluzív szalonokban és bevásárlóközpontokban. Arról, hogy maguk vegyék meg a divatcikkeket, amiket árulnak, nem is álmodhatnak. De ezt nálunk is el lehetne mondani sok üzletről.

A munkahelyemen, ami egy modern irodaház, minden szinten található egy kis kávézó helyiség, amint az az ilyen épületekben megszokott a világon. De egyedül Mexikóban láttam olyat, hogy itt ki is szolgálnak. Minden emeleten másik néni tölti a kávé, adja a szalvétát és veszi át az elhasznált edényeket. Mindezért csak pár nyomorúságos pesót kaphat, de minden fillérre szüksége van a családnak.

A harmadik világban ez általános. Ha Indiában jársz, akkor egy ember főzi a teát, egy másik viszi a bőröndödet, egy harmadik telefonál taxiért és így tovább, minden tele van szolgálkkal. Egy nyugati vendég egy egész sereg helybélit tart el, akik egy szigorú rangsor szerint részesülnek a bevételekből. A ranglétra csúcsán természetesen azok állnak, akik a bevételt közvetlenül kézhez kapják: a szállodások és a taxisok.

Az egyik hétfévi napon két másik örült európai

kollégámmal felmászunk a város felett magasodó emblemikus hegyre, melynek csúcsait Cerro de la Silla (azaz Nyereg) néven emlegetik a helyiek. Ez embert próbáló feladat volt, 1600 métert kaptatni felfelé a negyven fok feletti melegben, de öt óra alatt felértünk. A lélegzetelállító látvány mellett élénken megmaradt az emlékezetemben az a meglepetés, ami félúton fogadott bennünket. Ott ugyanis volt egy kézilabda pálya méretű beton platform, ami az egykor, még a harmincas években működő kötélpálya rendszer felső végállomása volt. Ez még önmagában nem egy nagy meglepetés, de az árus, aki ott várt fent bennünket két láda jégbe hűtött kólával, vízzel, sörrel, körülbelül annyira tűnt valóságosnak, mint egy tiki bár a Szaharában.

Azt a két láda italt és jeget valaki minden reggel felcipeli 800 méter magasságig a Sierra Madre egy járművek által járhatatlan, lépcsőkkel és sziklával tűzdelt meredek turista ösvényén. Mi egy könnyű hátzissákkal levegőért kapdostunk, mire odaértünk. (A felvonót már nyolcvan éve bezárták.)

Ha megvettem volna az egész készletet, az árus akkor is csak hatvan dollárral lett volna gazdagabb. De hatvan dollárért bármire hajlandóak, abból élél a család egy hétig, mind a harmincan.

Ezért a hatvan dollárért lenn a völgyben, a Galeriás Valle Oriente bevásárlóközpontban nem kapni egy férfi pulóvert.

Eltart egy darabig különben, míg az ember megszokja az árcímkéket Mexikóban. A pesót tíz az egyhez váltják a dollárral, de nem használnak rá külön jelet, hanem a dollárjellel írják ki az árakat. Így elsőre meghökkentő, több mint tízszeres árakkal szembesül az ember, egy póló \$100, egy üveg jobb tequila \$220, egy zakó \$4000 és így tovább. Mivel gyakran jártam át Texasba, ezért erősen kellett koncentrálnom, mennyibe is kerül, amit látok.

A mérhetetlenül szegény és az émelyítően gazdag közti szakadék, vagy ha úgy tetszik, ellentét, csupán egy példa e hatalmas és lenyűgözően sokszínű ország kontrasztjaiból, az emlékek még évek múltán is kavarnak a fejemben. Északon égbenyúló, kopár hegyek, kietlen sivatagok, fantasztikus kanyonok érnek egymásba, ahol csak dögkeselyűt látni. Délen a lakott vidékeken kókuszpálma és banánligetek sorjáznak, másutt járhatatlan trópusi őserdők terülnek el. Lenn a Yucatán-on az autó előtt gyíkok szaladnak át két lábra ágaskodva és akkora pókok, hogy még a volán mögül is láthatóak. Keletről a Karib-tenger nyaldossa az országot a hatalmas, meleg, színjátszó hullámaival. A gyéren beépített nyugati partszakaszt a Csendes-Óceán uralja a maga fantasztikus hűvös végtelenségével.

Működő vulkánok és a dzsungelben örökre elfeledve rejtőző maja piramisok, kaktuszleves és tortilla csemegék ebédre, végtelen hosszú falfestmények és mariachi zenekarok, aranytól roskadozó barokk katedrálisok és ajtó-ablak nélküli falusi kápolnák, az ember ámuldozva kapkodja a fejét,

Mexikó kifogyhatatlan a csodákból. A lámpás útkereszteződésekben tűznyelők fújják a lángnyelveket a 36 fokos éjszakában.

Mégis: egy országot a népén keresztül lehet legjobban megismerni. S íme, egy hétfő reggelen az asztalom mellett megjelenik, mondhatni életre kel mindaz a magával ragadó vadság, zabolátlanság, színekavalkád és gyötrelmes megélhetési harc, mely belengi a mai Mexikót s történelmi magával közli, hogy ő ezentúl az én gyakornokom s majdan utódom az adott állásban.

Hétfő reggeli szokásos kóma közeli állapotomban elképedve mérem végig ezt a kis tűzről pattant, 155 centis kis bombázót, aki rózsaszínű kosztümben, merészen dekoltálva, fantasztikus hajzuhataggal keretezett óvatos mosollyal várja az utasításaimat.

Spanyol keresztneve Luz (fény), de ezt angolul körülményes kimondani, így inkább Lucy-nek kell szólítanom. Elkél a segítség, fut át rajtam a gondolat, bár a nő elsőre inkább egy hostessre emlékeztet, de sebjaj, nálam mindenki tiszta lappal indul: leültetem és adok neki hatvan oldalnyi áttanulmányoznivalót. Ez majd leköti, míg kitalálom, hogyan tovább.

Luz, azaz Lucy - mint ezt később megtudom, Tamaulipas

tartományból származik, szegényparaszti sorból, vagyis nagyon-nagyon mélyről. Mexikóban szinte felesleges szegénynek minősíteni a parasztságot, a vidék népe megdöbbentő nyomorúságban és egyszerűségben tengeti életét.

A nyugati partvidéken jártam olyan falvakban, ahol még a templomnak se volt ajtaja, nemhogy a házaknak, s ez nem csupán a trópusi éghajlat nyújtotta kényelem. A földet s az ültetvényeket pusztá kézzel, egy machétával vagy állatokkal művelik, a csatornázás, szeméthyűjtés és közvilágítás ismeretlen errefelé. A kis falvakban a mezítlás kölykök körbeállják az autót és addig nem tángítanak, míg oda nem adom az összes enivalót a kocsiból. A gyermekeknek egy ruhája s egy papucs van, ezen kívül legfeljebb az az övük, amit szereznek maguknak.

Nagyon távol innen, a Föld túlsó felén, Manilában láttam szutykos kis gyermekeket olyan folyóban fürdeni, melyet teljesen elborított a háztartási szemét, borzongató látvány volt. De a Fülöp-szigeteken legalább iskolába szép ruhában mennek a gyerekek, ki-ki a maga iskolájának egyenruháját viselve. Mexikóban már a középfokú oktatás is elérhetetlen álom a vidék népe számára.

De nagyon előreszaladtam. A harmadik világban élve már azt is csupán kevesen engedhetik meg maguknak, hogy ilyen távolra nézzenek. Egy szudáni családnak napokig nem jut

annyi tiszta ivóvíz, amennyivel mi egy fürt szőlőt megmosunk. Mexikóban tisztességes orvosi ellátáshoz csak a nagyvárosokban juthat a beteg, a H1N1 influenza járvány civilizált országokban fel sem tűnt volna a közvélemény számára, itt viszont az áldozatok zöme egyszerűen abba halt bele, hogy már túlságosan beteg volt, mire kórházba került.

Ebből a közegből küzdötte fel magát Lucy egy elit munkahelyig s az arcára van írva, hogy sem ő, sem gyermekei nem térnek vissza többé a falusi élethez. Könnyen a szívembe zárom, én is mélyről jöttem, bár a szegénység Európában más dimenziójú. Lelkesen tanul, de gyötrelmesen lassan halad, túl nagy szakadékot kell átugrania. A magyarázataimat az utolsó szóig meghallgatja és szorgalmasan jegyzetel, kínlódva próbálja alkalmazni a számára merőben új, idegen nyelven megismert fogalmakat és módszereket. De nem adja fel, lételeme a küzdelem. Ő az én saját, külön bejáratú kis hősöm.

A minden idegszálával történő koncentrációból csupán akkor enged fel néhány percre, amikor a családjával, imádott gyermekével beszél telefonon, az anyanyelvén. Lucy ilyenkor átadja a helyét Luznek, aki spanyol nő módjára percenként kétszáz szótaggal ripakodik rá a férjére vagy kéri számon fián a jó viselkedést. Férje és fia egyaránt Francesco névre hallgatnak, az apa beceneve Paco, a fiúé, míg maga is meg nem nő, Paquito.

A spanyol nyelvű szózuhatagból ugyan keveset értek, de néha mégis mintha tudnám, mit mond. A hangsúlyokból való olvasás művészetét elsajátítja az ember, ha, mint én, éveket tölt egy asztal mellett olyanokkal, akik számára tökéletesen ismeretlen nyelven társalognak. Svéd, flamand vagy spanyol nyelvű beszédből még csak el lehet csípni a mondanivalót, de a punjabi vagy éppen a kantoni megfejthetetlen. Amint leteszi a kagylót, azonnal visszaváltozik Lucy-vé, egy gyors, rafinált igazítás a blúzon s már bele is vetette magát a munkába.

Hozzám eleinte óvatosan, jól palástolt gyanakvással viszonyult, láthatóan fogalma sem volt róla, mire számíton. *Gringó* vagyok, bár nem *jenki*, élő európaiat még sohasem látott. Az ő szemszögéből nézve egy európai férfi éppen olyan öntelt, mint egy amerikai, legfeljebb kevésbé harsány.

Az amerikaiáról a mexikói népnek amúgy megvan a maga rövid véleménye, a Nagy Testvér néhányszor már lezúzta őket, mint minket a saját nagy testvéreink, a német és az orosz. Ezenkívül az ország jelenlegi állapotáért is súlyos felelősség terheli az amerikaiakat, ez is milyen ismerős. A Monarchia öröksége logikusan lökött bennünket Hitler karjaiba, míg az orosztól a kommunizmust kaptuk ajándékba. A párhuzamok a mexikói és a magyar nép történelme között amúgy is szembeötlőek: a dicső múlt siratása, az iszonyatos vereségek felemlegetése és az ezek árnyékától szabadulni képtelen, görcsös nemzeti öntudat rokonít bennünket, bármily földrajzi távolság is választ el.

Ha jól emlékszem, Paul Theroux jegyzi meg találóan, hogy jaj annak a népnek, melynek minden hőse egyben *hősi halott* is.

Az európaiakról viszont olyan keveset tudnak odaát, hogy még előítéleteik sincsenek velük szemben. A német kollégák merevsége és jól kiszámított leereszkedése láthatóan taszítja Lucy-t, ez a két nép nem kompatibilis. Az amerikaiakat utálja, a briteket nem érti, saját honfitársai pedig tehetős családból származó, iskolázott, városi macho-k, akik mélyen lenézik. Nincs könnyű helyzetben. Velem azonban hamar megbarátkozik, köszönhetően talán az elefánt türelmemnek: bármit s bármennyit kérdezhet, harmadszor is elmagyarázom, ha kell és segítek neki abban is, hogy önállóan oldjon meg feladatokat. Igazán mégis akkor fogad a szívébe, amikor Paquito-ról kérdezem és a saját gyermekeimről mesélek, hát ki látott már ilyen gringót?

Azután haza kell ugranom Magyarországra esküvőre egy rövid hétvégére, három nap alatt átalszom 18 időzónát, de Paquito-nak azért nem felejték el beszerezni két nagy tábla Milka csokoládét, Lucy ettől a gesztustól elolvad. Csokoládé Mexikóban is kapható. Végül még egy képet is veszek tőle, Mexikóban szemérmetlennek számító összegért, melyet egy rokona készített, valami makraméhoz hasonlító technikával szőve. A képen Mexikó hegyei és tengerei ölelnek körbe egy házat világítótoronnyal, vibráló színekkel, nagyon szeretem, ma is itt áll az asztalomon.

Az igazi érték mégis az a valószínűtlen barátság, mely két olyan ember közt született, akik ennél messzebb már nem is lehetnének egymástól. Ha Lucy valaha azt a szót fogja hallani, hogy magyar, én jutok majd eszébe. S így lesz ezzel Wafaa, a palesztin bankárom Bostonban, így lesz Roberto, aki az Andok keleti lejtőinek esőerdeiben vezetett madármegfigyelő túrákat, mielőtt Kölnbe vetette a jó szerencse s még oly sokan. Számomra pedig ők a mexikói, a palesztin és az inka, rajtuk keresztül szerettem meg a népet, melyből származnak. Néha elgondolkodom, miből áll az én magyarságom. Különös, ilyenkor ők jutnak eszembe.

Nem, Béla bácsi, nem ismerem a székely himnuszt.

Az egyetlen, amit nehezen tudok megszokni Lucy karakterében, az a nyers vadság, ami olyan jellemző az alacsony sorból származó mexikói nőkre.

Lélegzetelállító szépségek ülnek veled egy asztalnál, a macho társadalom által megkívánt kihívóan erotikus öltözékben, azután egy óvatlan pillanatban harsány röhögésre fakadnak vagy éppen jól hátba veregetnek. Ezeket egy nő ne tegye a jelenlétemben, ha kérhetem. A liftbe például gyakran rajtam keresztül masíroznak be a körömcipőikben, eszükbe sem jut, hogy magamtól is előreengedném őket.

Lucy nem ismeri a papírzsebkendőt sem, ha náthás, akkor félpercenként hatalmasat szív az orrán. Más kultúrák is gyakran követnek émelyítő szokásokat, igen, a kínai gond nélkül melléd köp a padlóra, az arab átnyújtja a kanalát, amivel evett és hasonlók, de az ilyesmi különösen fájdalmas egy gyönyörű kis nőtől, elegáns kosztümben és Jézust ábrázoló medállal a keblei közt, mely keblek, ha már itt tartunk, legfeljebb a szenteket nem vinnék kísértésbe.

Lucy e tekintetben is hamisítatlan mexikói, az asztalán békésen megférnek egymással a családi fotók a szentképekkel. A spanyol népek közismerten hitbuzgó katolikusok, mégis meghökkentő látni, mennyire kommercializálódik a vallás a köznapi életben. A kegytárgyak, feszületek és egyéb ereklyék forgalma jelentős iparág. A Megváltó Krisztus a taxisok műszerfalától a képernyővédőig mindenhol rád köszön.

Egyszer beszálltam egy jellegzetes zöld taxiba egy bevásárlóközpontból hazafelé menet s a műszerfalon az egész szent család meg volt formázva, miniatúr figurákkal, jászollal, napkeleti királyokkal, olyan volt, mint egy betlehem. Ugyanebben a taxiban ért az a meglepetés, hogy nem én voltam az egyetlen utas.

Én csupán a *fizető* utas voltam. Menetközben véletlenül hátranéztem és szembe találtam magam egy hatévesforma

kislánnyal, akinek nagy fekete szemei és gyönyörű arcocskája volt. (Sok mexikói gyermek, különösen az indián származásúak, meghökkentően hasonlít a távol-keleti emberekre.) Komolyan állta a tekintetemet, kurtán biccentett, de nem szólt egy szót sem.

Ölében úgy aludt a kisöccse, ahogyan nagy melegben alszik az ember, tátott szájjal hortyogva, szanaszét vetett végtagokkal. Talán nem volt hová menniük napközben, így hát jártak az apjukkal taxizni. Csak remélni tudtam, hogy nem így nőnek fel.

Monterrey-ben a tömegközlekedéshez nem fűlik igazán az ember foga, így mindenhová taxival jártam, akadt hát pár emlékezetes percem a taxisokkal is.

A csúcson az a taxisofőr volt nálam, akivel ismeretlen címre vitettem magam és amikor teljesen eltévedt, a kezébe nyomtam a város térképét. Innen fogva minden kanyarodás után félreállt az autóval és az ölébe tett térképet beforgatta a menetirányba. Remekül szórakoztam rajta, de aki alig tud olvasni, annak egy térkép már erős kihívás.

Visszatérve, a vallás Mexikóban élő, eleven gyakorlat. A mi templomainkban hétközben csak néhány öreg néni ül a padosorokban, Monterrey katedrálisait ellenben hétköznapi esténként zsúfolásig megtölti a város népe.

S ez nem pusztán szóvirág, előfordult, hogy furakodnom kellett ahhoz, hogy egyáltalán a szószéket megpillanthassam. A temetőekben a módosabb sírok felett kicsiny házikók épülnek színes üvegablakokkal, díszes ajtóval, bent megannyi Jézus Krisztus üldögél evilági trónusán. Micsoda messzeségben van ez mondjuk Bretagne dísztelen, zord temetőitől!

A közparkokban nehéz nem észrevenni az illendőség határain messzire túljutó szerelmespárokat. Meghökkenítő látványokkal találkozhat az óvatlan utazó, máig sem tudom, minek a számlájára írjam ezt a jelenséget. Mégis, az az érzésem, hogy egyfajta természetes ellenreakció lehet ez a viselkedés a katolikus dogmákkal szemben, de lehet, hogy csupán nincs más helyszín vagy alkalom szerelmi légyottok lebonyolítására.

A harmadik világra általában jellemző, hogy nem zavartatja magát a kíváncsi tekintetek előtt, ki-ki él s megél, ahogyan tud, üres gyomorral nem ügyelnek a látszatra. Az európai kultúra egyes meghatározó elemei, például a jogbiztonság, a munkavédelem vagy a higiénia ebbe már nem férnek bele. Szeptember 16-án, Mexikó nemzeti ünnepén például a tűzijátékot közvetlenül az ünneplő tömeg feje fölött lőtték fel, öt perc múltán roppant kellemetlen, sőt esetenként veszélyes volt, ahogyan a sok izzó pernyedarab belepte az embereket.

Sok tűzijátékot láttam már, de az új volt, hogy félpercenként a homlokomon koppant egy fémdarab. A gyermekeknél bizony egy idő után el is tört a mécses.

Legtöbbjük addigra annyira elfáradt, hogy egyébként se bírták volna tovább. A nemzeti ünnep jó hatórás felvonulással járt, mely izgalomban bővelkedett gyermekek és felnőttek számára egyaránt. A gyermekek nemzeti színekre pingált arccal, néha malomkeréknyi sombrero-kban, a szüleik nyakából figyelték, amint elvonul legalább ötvenféle fegyveres rendvédelmi és félkatonai alakulat a legfurcsább egyenruhákban, állig felfegyverezve. Kommandósok és seriffek, mentősök és tűzoltók, lasszós cowboy-ok, teherautók platóin riszáló táncosok, kibontott hajú amazonok színes, millió fodrú spanyol szoknyákban, féloldalt ülve hófehér méneken, és így tovább. Színpompás volt.